

Svar på fullmäktigemotionen om att Kielikylypy Grani Språkbud behöver sunda lokaler för barnen och personalen

STF 08.12.2025 § 66

418/00.02.10.00/2025

Mer information:

byggchefen Tomi Salminen, tfn 050 411 5905

projektingenjören Stefan Lindholm, tfn 040 480 8650

fornamn.efternamn@grankulla.fi

Inledning

Ledamoten Suvi Kiesiläinen och 11 andra ledamöter lämnade 15.9.2025 in en fullmäktigemotion (**bakgrundsmaterial**). I motionen föreslår ledamöterna att Kielikylypy Grani Språkbuds nuvarande byggnad beläggs med förbud mot användning på grund av allvarliga problem med inomhusluften samt att enheten får sunda lokaler utan dröjsmål. I motionen hänvisar undertecknarna till symtom hos personalen och barnen samt flera undersökningar och reparationsåtgärder som inte tillräckligt väl har rått bot på problemen.

I motionen lyfts flera bekymmer fram och det är viktigt att vi svarar på dem utifrån aktuella utredningar. För att skapa förtroende och säkerställa en öppen diskussion preciserar vi nedan några påståenden som kommit fram i motionen.

Underhåll av fastigheter och utredning av problem med inomhusluft

Lokalcentralen ansvarar för att stadens fastigheter hålls i gott skick samt för att de är sunda och säkra att använda. Staden sköter fastighetsunderhållet i egen regi och utvärderar byggnadernas kondition regelbundet bland annat med hjälp av konditionsbedömningar som vi gör med maximalt fem års mellanrum. Vi reagerar utan dröjsmål på misstanke om problem med inomhusluften. Vi behandlar fallen systematiskt i en multidisciplinär arbetsgrupp för inomhusklimat, som sammanträder varje månad. Även om anslagen som står till förfogande är begränsade har vi ändå hittills kunnat verkställa alla behövliga reparationsåtgärder som ansluter till inomhusluften.

När vi behandlar misstankar om problem med inomhusluften använder vi en etablerad process: om en anställd upplever att hen på arbetsplatsen får symtom som är kopplade till inomhusluften, tar den anställda kontakt med företagshälsovården. Företagshälsovården bedömer situationen och överför vid behov informationen till stadens multidisciplinära arbetsgrupp för inomhusklimat. Arbetsgruppen behandlar ärendet och enas om behövliga fortsatta åtgärder. Processen fortsätter så länge som situationen kräver det.

Som undertecknarna konstaterar i motionen kan problemen med inomhusluften bero på flera samtidiga faktorer som påverkar varandra. Därför kan det vara utmanande att utreda problemen och symtomen kan också vara sammanlänkade med andra faktorer än själva byggnaden.

En betydande faktor som påverkar många praktiska ärenden i just den här fastigheten är den höga användningsgraden. Den höga användningsgraden stöder stadens strategiska mål om effektiv användning av lokaler, men det är något som vi måste beakta när vi utvärderar om lokalerna och gårdsområdena

räcker till och är funktionella. Inverkan av användningsgraden framhävs särskilt i situationer där belastningen kan påverka omständigheterna, såsom luftkvaliteten och trivseln.

Utredningar och åtgärder

Personalen i Kielikylypy Grani Språkbud har sedan år 2022 anmält olika symtom, såsom symtom i luftvägarna, huvudvärk och hudsymtom. Stadens arbetsgrupp för inomhusklimat har behandlat saken flera gånger. Omfattande undersökningar och flera mindre reparationsåtgärder har genomförts i fastigheten. Åren 2022–2023 undersöktes inomhusluften med luftkvalitetsmätare, samtidigt utreddes hur ventilationen fungerar och fuktighetsmätningar genomfördes. Vi åtgärdade de små bristerna som uppdagades och balanserade ventilationen. Halten av mineralullsfiber undersöktes, men inga avvikelser konstaterades.

I motionen skriver undertecknarna att barnen och de anställda utsätts för allvarliga hälsorisker. Utifrån de undersökningar av inomhusluften som finns att tillgå har inget sådant problem observerats som skulle klassas som en hälsorisk. Om en allvarlig hälsorisk konstaterades i lokalerna, skulle lokalcentralen och hälsoinspektören omedelbart vidta nödvändiga åtgärder.

Hösten 2023 gjorde en utomstående expert (Sirate Group Oy) en undersökning av konstruktionerna och fogarna mellan konstruktionsdelarna (rapporten finns som **bakgrundsmaterial**). De uppdagade täthetsbristerna åtgärdades hösten 2023. En del av personalen fortsatte att ha symtom och därför gjorde hälsoinspektören en utredning våren 2024. Inga betydande avvikelser kunde fastställas då. På sommaren rengjordes ventilationskanalerna och lokalerna utrustades med luftrenare.

I oktober 2024 undersöktes eventuella VOC-utsläpp från plastmattorna. Enligt undersökningarna gav detta inte en förklaring på symtomen. Plastmattorna innehöll dock en viss emissionspotential och därför blev vi rekommenderade att göra en ytterligare mätning av halterna VOC-föreningar. Genom den ytterligare mätningen kunde vi fastställa att byggnadsmaterialen inte orsakar avvikande VOC-utsläpp i inomhusluften. Det här bekräftar resultaten från tidigare utredningar och stöder uppfattningen om att byggnadsmaterialen inte utgör en utsläppsbelastning som orsakar sanitära olägenheter.

I motionen hänvisas till förekomster av glasull i inomhusluften. Utifrån mätningarna har fiberhalterna underskridit de fastställda gränsvärdena. Förbättringarna i tätheten har genomförts enligt god byggnadssed för att utesluta problem.

I motionen nämns också att en stor del av de nuvarande anställda har symtom. Enligt information från företagshälsovården har två anställda kontaktat dem efter sommaren. Det finns totalt 14 anställda vid daghemmet.

Hösten 2025 installerade vi luftkvalitetsmätare och differenstryckmätare för att följa bland annat temperaturen, fuktigheten, koldioxidhalterna och TVOC-värdena. I mätningarna observerade vi avvikande TVOC-värden vid två mätpunkter, men värdena var inte höga hela tiden, utan tidvis till och med mycket låga (bland annat på veckosluten).

TVOC-föreningar och utredning om dem

TVOC (Total Volatile Organic Compounds) innebär den totala mängden flyktiga organiska föreningar i inomhusluften. TVOC-föreningar kan till exempel vara kemikalier som avdunstar från målfärg eller lim, byggnads- och inredningsmaterial, rengöringsmedel, kosmetik, tobaksrök och vissa livsmedel. De kan orsaka irritation i ögon, näsa och hals, huvudvärk, trötthet, symtom i luftvägarna och hudirritation.

Lokalcentralen, rengöringsservicen och användarna har i samarbete kartlagt och uteslutit möjliga VOC-källor. I utredningen granskade vi städkemikalierna och ämnen som ansluter till daghemmets verksamhet. Dessutom gick vi igenom grovingångarnas renhet, materialens renhet för sådant som förvaras i grovingångarna och användningen av dörrarna till grovingångarna. Vi kontrollerade också de olika systemen i fastigheten, såsom avloppen och sandfången. Hösten 2025 lokaliserade vi problemkällan till den bristfälliga tätheten i grovingångens sandfång. Vi reparerade tätheten omedelbart, varefter TVOC-värdena sjönk till normalnivå. Lokalcentralen har ingen vetskap om sådana avvikelser från det normala i fråga om inomhusluften som orsakar hälsorisker för användarna.

I motionen står också att undersökningarna bekräftar att luftrenarna inte avlägsnar cellgifter. Det finns inget som tyder på att det förekommer så kallade cellgifter i inomhusluften i lokalen. Termen "cellgift" är inte tekniskt entydig och den används inte i officiell terminologi om inomhusluft.

På en allmän nivå syftar man på följande möjliga skadliga ämnen i inomhusluften:

- VOC-föreningar (flyktiga organiska föreningar), såsom formaldehyd, bensen och toluen, som kan frigöras från byggnads- och inredningsmaterialen
- toxiner som mikrober producerar, såsom mykotoxiner från mögel som kan förekomma i fuktskadade konstruktioner
- föreningar som kommer in med rengöringsmedel och luften utifrån, vilka kan innehålla kemikalier som irriterar eller skadar cellerna.

De här är allmänt kända källor till föroreningar i inomhusluften. Men förekomsten av dem kräver alltid undersökningar och mätningar från fall till fall – endast termen "cellgift" som sådan fastställer inget enskilt problem.

Genano-luftrenarna som staden skaffat till lokalerna är planerade att särskilt avlägsna eventuella mikrober, luftburna partiklar och gasformiga föroreningar. Maskinerna kombinerar elektriserad filtrering och adsorption med aktivt kol, vilket möjliggör att

- partikelliknande föroreningar, såsom mögelsporer, bakterier och virus effektivt fångas upp av uppsamlaren
- filteraren med aktivt kol binder gasformiga föreningar (VOC), det vill säga kemiska föreningar, såsom formaldehyd och toluen
- Genano-teknologin också fungerar på toxiner som mikrober producerar, vilket VTT och andra forskningsinstitut kunnat bevisa.

Maskinerna används i många kritiska miljöer, såsom sjukhus och laboratorier där kraven på ren luft är mycket höga.

Förbud mot användning och byggnadens livslängd

Enligt hälsoskyddslagen (763/1994) ingår det i den kommunala hälsoskyddsmyndighetens alltså hälsoinspektörens befogenheter att förbjuda

användningen av en byggnad. Hälsoinspektören kan belägga ett förbud mot användning av en byggnad om det konstateras att vistelse i lokalerna orsakar en hälsorisk. I det här fallet har hälsoinspektören inte belagt ett förbud mot användning och lokalcentralen anser att det inte finns skäl till ett förbud utifrån de utredningar och mätresultat som finns till förfogande.

I motionen lägger undertecknarna fram att den nuvarande byggnaden har nått slutet av sin livscykel. Lokalcentralens uppfattning är att det här inte stämmer. Kielikylpy Grani Språkbads byggnad har färdigställts år 2009 och det är stadens nyaste flyttbara byggnad. Byggnaden är inte nära slutet på sin livscykel, utan den är fortfarande ändamålsenlig och användbar för småbarnspedagogikens behov.

Byte av byggnaden mot en ny flyttbar byggnad

I motionen föreslås att den nuvarande byggnaden omedelbart byts ut mot en flyttbar byggnad i liknande storlek redan i december 2025. Enligt lokalcentralen är en sådan åtgärd inte rimlig eller realistisk. Enligt stadens anvisningar för genomförande av investeringsprojekt förutsätter anskaffningen av nya byggnader en noggrann behovsutredning, planering, budgetering, konkurrensutsättning och beslutsfattande, vilket dröjer flera månader eller till och med år. Därtill har inga sådana sanitära olägenheter påvisats genom utredningarna och mätningarna i den nuvarande byggnaden, som skulle förutsätta ett omedelbart byte av lokalerna.

Fortsatta åtgärder, kommunikation och återställande av förtroendet

Den offentliga diskussionen i bland annat sociala medier den senaste tiden har försvagat tilliten bland personalen och barnens föräldrar till att lokalerna är säkra. Det går snabbt att förlora förtroendet, men det är svårt att återställa den. Offentligt framlagda påståenden ska basera sig på fakta och saker ska inte förvrängas. Det är viktigt att alla parter får aktuell och öppen information om utförda undersökningar, mätresultat och reparationer. Lokalcentralen och daghemmets ledning fortsätter med aktiv kommunikation och ordnar vid behov informationsmöten för personalen och vårdnadshavarna. Vi fortsätter mäta luftkvaliteten i lokalerna och om en månad (november 2025) låter vi en extern sakkunnig göra ett uppföljningsbesök/en kontroll där den sakkunniga intervjuar personalen på nytt. Vi informerar öppet om utvärderingsresultaten och eventuella fortsatta åtgärder.

Slutresultat och sammanfattning

I och med den pågående utredningen kunde vi lokalisera orsaken till problemet. De tidvisa topparna i TVOC-halterna visade sig bero på bristande täthet vid sandfånget i den andra grovingången. Det här reparerades omedelbart. I efterhand kan vi konstatera att situationen verkar enklare än den i praktiken var: Problemet förekom oregelbundet och påverkades av bland annat hur mycket dörren till vindfånget stod öppen och användningsomständigheterna i lokalerna. På veckosluten låg TVOC-halterna nära noll eftersom dörrarna från verksamhetsrummen till vindfången hölls stängda. Den unkna luften identifierades inte som avloppslukt, men efter reparationsåtgärden har inomhusluften blivit tydligt fräschare och TVOC-värdena har återgått till normalnivå. Lokalcentralen följer upp situationen i samarbete med daghemmets personal för att säkerställa att miljön är sund och säker. Dessutom kontrollerar lokalcentralen i förebyggande syfte tätheten på alla motsvarande golvbrunnar i stadens andra fastigheter.

Stadsstyrelsen:

Fullmäktige antecknar ovanstående svar på fullmäktigemotionen (Kielikylpy Grani Språkbud behöver sunda lokaler för barnen och personalen) för kännedom och konstaterar att ärendet är slutbehandlat.

Beslut:

Beslutsförslaget godkändes.

Bakgrundsmaterial:

Fullmäktigemotion
Sirate Group Oy, rapport 15.11.2024